

شماره چاپ: ۴۲

شماره ثبت: ۳۸

دوره نهم - سال اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۱/۴/۵

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون

مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»

کد موضوعی: ۲۱۰

شماره مسلسل: ۱۲۴۷۵

مردادماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	بررسی سابقه طرح
۶	بررسی طرح موجود
۱۵	نتیجه‌گیری
۱۸	منابع و مأخذ

اظهارنظر کارشناسی درباره:
«طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون
مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»

چکیده

این گزارش که به منظور نقد طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تنظیم شده، بر آن است تا علاوه بر ذکر ایرادات موجود در این طرح و مشکلات احتمالی در اجرا، در مقایسه‌ای تطبیقی با قوانین مشابه، میزان هم‌عرضی آن را بسنجد.

در این قیاس مشخص می‌شود که بسیاری از قوانین استخدامی نیروهای مسلح مشابه یکدیگر بوده و برای تحت پوشش قرار دادن مشمولین، کافی و الزام‌آور است. اما تبعیضات و مشکلات پیش آمده ناظر بر موادی از قانون است که خارج از موارد مشابه بوده و بدون در نظر داشتن ناسخ و منسوخ بودن، تکلیفی را برای دستگاه‌های دیگر ایجاد کرده است. این مسئله باعث شده تا دستگاه‌های زیربط از اجرای کامل قانون استنکاف بورزند.

بررسی انجام شده در این مطالعه نشان داد قانونگذار کلیه حق و حقوق و مزایا را برای جانبازان بسیجی و سربازان جانباز سپاهی در نظر داشته و خلأ قانونی در این زمینه وجود ندارد. فلذا ضمن رد کلیات طرح حاضر پیشنهاد می‌شود ماده (۱۹۰) از مواد قانونی مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حذف شود.

مقدمه

طرح مزبور با هدف رفع تبعیض درخصوص حق و حقوق بازنشستگی و مستمری و نیز مزایای جانبازی بین مشمولین قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران و بسیجیان و سربازان جانباز و مشمولینی که از طریق سپاه به جبهه‌ها اعزام و به افتخار جانبازی نائل گردیده‌اند، ارائه شده است. محتوای این طرح مسبوق به سابقه بوده که در این رابطه طرحی تحت عنوان «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» در تاریخ ۱۳۹۰/۹/۸ جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه شد. پس از آن نیز طرح دیگری تحت عنوان «طرح استفساریه ماده (۱۷۱) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰» در تاریخ ۱۳۹۱/۲/۳ اعلام وصول گردید که هر دو طرح در مرحله بررسی و ارجاع به کمیسیون‌های اجتماعی و امنیت ملی و سیاست خارجی مسکوت ماند. در مجلس نهم به استناد ماده (۱۴۰) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، درخواست رسیدگی به طرح حاضر، معوقه از مجلس هشتم به کمیسیون‌های مربوطه ارجاع شده که در این گزارش به بررسی و ارزیابی طرح مزبور و نقد طرح‌های قبلی پرداخته می‌شود.

بررسی سابقه طرح

در بررسی سابقه، با دو طرح در این زمینه مواجه هستیم. طرح نخست با عنوان طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که عیناً مشابه طرح حاضر می‌باشد با قید یک فوریت در جلسه علنی سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۰/۹/۸ اعلام وصول گردید که ماده واحده ذیل این طرح به قرار زیر می‌باشد:

- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ماده واحده - یک تبصره به شرح زیر به ماده (۱۹۰) قانون مقررات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱ الحاق می‌گردد.

تبصره - جانبازان بسیجی و سربازان جانباز سپاهی از مزایای جانبازی مندرج در ماده (۱۵۳) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ بهره‌مند می‌گردند.

- آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

- اعتبار مورد نیاز اجرایی این ماده توسط دولت در بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد.

طرح پیشنهادی جهت رفع تبعیضی که به موجب ماده (۱۹۰) قانون استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی برای پرسنل تحت پوشش این نهاد وجود دارد، ارائه شده است. به عبارتی به عقیده طراحان چون جانبازان مشمول قانون ارتش، علاوه بر حقوقی که از صندوق بازنشستگی ارتش دریافت می‌دارند از حمایت‌های بنیاد شهید و امور ایثارگران نیز برخوردار می‌باشند، این امتیاز باید برای بسیجیان و مشمولین اعزامی از طریق سپاه نیز فراهم باشد، اما سپاه مشمولان فوق‌الذکر را براساس ماده (۱۹۰) به بنیاد شهید و امور ایثارگران ارجاع می‌دهد که در این حالت بنیاد در درجه نخست، مجدداً موارد مشمول را به کمیسیون پزشکی خود جهت احراز میزان جانبازی ارجاع داده و در صورت احراز شرایط ازسوی این مرجع است که حقوق حالت اشتغال را برای مشمولین در نظر می‌گیرد. با فرض تأیید کمیسیون بنیاد هنوز این تبعیض به قوت خود باقی است که جانبازان بسیجی و سربازان سپاهی جانباز که حقوق حالت اشتغال برای آنان در نظر گرفته شده است از دریافت حق و حقوق خود ازسوی سپاه وامانده و دیگر قادر نیستند که همانند هم‌ردیفان خود در سایر نیروهای نظامی از مزایای دریافت دو حقوق بهره‌مند گردند.

علاوه بر این طبق ماده (۵۳) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ مشمولین به استناد این ماده طرح شکایت کرده و درخواست همسان‌سازی حقوق حالت اشتغال خود را از بنیاد دارند که بنیاد با چنین رویکردی مخالفت دارد چراکه مدعی است ماده (۵۳) ناظر بر خود نیروهای مسلح بوده و تکلیفی برای بنیاد شهید و امور ایثارگران ایجاد نمی‌کند.

این طرح پس از بررسی در کمیسیون‌های اجتماعی و امنیت ملی و سیاست خارجی منوط به این گردید تا طرحی دیگر در جهت اصلاح ایرادات وارده جایگزین شود. ایرادات عمدتاً پیرامون محورهایی چون موازی بودن طرح فوق با قوانین موجود و تحصیل حاصل از آنچه قوانین فعلی برای مضمولین مقرر می‌دارد، مطرح است. بنابراین به دلیل عدم تناسب طرح با خلأ قانونی موجود و نیز وجود احکام مشابه درخصوص جانبازان تحت شمول که هم در قانون ارتش جمهوری اسلامی و هم در قانون مقررات استخدامی سپاه وضع شده است، تصویب طرح فوق توصیه نگردید و از دستور کار مجلس خارج شد؛ لذا طرح استفساریه ماده (۱۷۱) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰ به مجلس شورای اسلامی جهت رفع تبعیضات و مشکلات به وجود آمده ارائه شد.

درخصوص طرح استفساریه ماده (۱۷۱) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰ باید اذعان داشت که هدف از تفسیر قوانین کشف مقصود قانونگذار درخصوص مواردی است که مفهوم قانون در آن مورد روشن نباشد. در رابطه با این طرح با چنین موضوعی مواجه نیستیم. ماده‌ای که در اصل موجب تهیه طرح تفسیری شده ماده (۱۹۰) [نه ماده (۱۷۱)] قانون مذکور است که به لحاظ صراحت کافی استفسار از آن امکانپذیر نبوده است. تهیه‌کنندگان طرح چون نمی‌توانسته‌اند ماده (۱۹۰) را که مستقیماً منشأ بروز اشکال مورد نظر آنان بوده را مورد تفسیر قرار دهند، لذا به ماده (۱۷۱) که به طور غیرمستقیم به موضوع ارتباط دارد متوسل شده‌اند. در توضیحات طرح تفسیری که توسط افراد ذینفع تهیه

شده و همچنین در متن طرح تفسیری، هیچ‌گونه اشاره‌ای به ماده (۱۹۰) نشده است، درحالی که این ماده بیش از بیست سال ملاک عمل بوده است. با ذکر این پیشینه و در ادامه طرح حاضر مورد بررسی قرار گرفته است.

بررسی طرح موجود

در بررسی طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نکاتی چند قابل ذکر است، از آن جمله می‌توان به وجود احکامی مشابه در قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران و قانون استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اشاره نمود، که تشابه ماده (۱۷۱) از قانون استخدام سپاه ماده (۱۵۳) قانون استخدام ارتش از مهمترین موارد می‌باشد. وجود ماده (۱۹۰) در قانون استخدامی سپاه که علت اصلی پیدایش این تبعیض بوده و صراحت قانون در احصای پرسنل و کادر استخدامی خود در ماده (۶) و تعریف جانبازان مشمول و وضعیت خدمتی آنها در ماده (۱۲۱) از موارد بررسی درخصوص این طرح می‌باشد. به عقیده طراحان، چون جانبازان مشمول قانون ارتش علاوه بر حقوقی که از صندوق بازنشستگی ارتش دریافت می‌دارند از حمایت‌های بنیاد شهید و امور ایثارگران نیز برخوردارند، این امر باید درخصوص بسیجیان و مشمولین اعزامی از طریق سپاه نیز وجود داشته باشد اما به علت تعارض ماده (۱۹۰) با ماده (۱۷۱) از قوانین استخدامی سپاه مشمولین از دریافت حق و حقوق خود بازمانده و موارد تبعیض بروز می‌یابد.

پیرامون موارد اشاره شده چند مسئله وجود دارد که ضمن بررسی قوانین موجود به بررسی آنها پرداخته می‌شود.

۱. ماده (۱۵۳) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مقرر داشته «حقوق بازنشستگی»، «حقوق وظیفه» عبارت است از: وجوهی که حسب مورد به بازنشستگان، جانبازان، معلولان و عائله تحت تکفل پرسنل شهید یا متوفی برابر مقررات مربوط از صندوق بازنشستگی ارتش به‌طور ماهیانه پرداخت می‌گردد که ماده مذکور درصدد بیان تعریفی از حقوق بازنشستگی و وظیفه می‌باشد که ممکن است حسب مورد به جانبازان نیز تعلق بگیرد و در مقام تعیین حقوق و مزایای جانبازان و میزان آن به‌صورت خاص نمی‌باشد.

ماده (۱۷۱) قانون مقررات سپاه نیز نظیر ماده (۱۵۳) قانون ارتش به بیان تعریف حقوق بازنشستگی، حقوق وظیفه و حقوق مستمری پرداخته و مقرر داشته است «حقوق بازنشستگی، حقوق وظیفه و حقوق مستمری عبارت است از: وجوهی که حسب مورد به بازنشستگان، جانبازان، معلولین و عائله تحت تکفل پرسنل شهید یا متوفی برابر مقررات مربوط از صندوق بازنشستگی سپاه به‌طور ماهیانه پرداخت می‌گردد». توجه به این ماده و مقایسه آن با ماده (۱۵۳) قانون ارتش که مورد استناد قرار گرفته است به‌خوبی نشان می‌دهد که عین همین ماده در قانون مقررات استخدامی سپاه به‌موجب ماده (۱۷۱) وجود داشته و از این لحاظ هیچگونه تفاوتی بین دو قانون وجود ندارد.

۲. جانبازان مشمول قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران در ماده (۱۰۸) احصا

شده‌اند. به موجب این ماده «پرسنلی که یک یا چند عضو خود یا بخشی از آن را برای همیشه از دست دهند، یا بیش از یک سال به منظور درمان بستری گردند، و یا به علت فقدان سلامتی، تمام یا بخشی از توان کاری خود را از دست بدهند و تا یک سال کارایی خود را به دست نیاورند، چنانچه در یکی از موارد مذکور در ماده فوق این وضعیت برای آنان به وجود آمده باشد جانباز و در سایر موارد معلول شناخته می‌شوند.

جانبازان و معلولین از نظر وضعیت خدمتی مشمول یکی از بندهای زیر خواهند شد:

الف) پرسنلی که خسارت وارده بر عضو یا اعضای آنان و یا میزان کارایی از دست رفته ایشان جزئی بوده و امکان ادامه خدمت بدون مشقت برای آنان وجود داشته باشد به خدمت ادامه خواهند داد.

ب) پرسنلی که خسارات وارده بر عضو یا اعضای آنان و یا میزان کارایی از دست رفته ایشان در حدی باشد که ادامه خدمت برای آنان توأم با مشقت باشد لکن شخصاً مایل به ادامه خدمت باشند به خدمت ادامه می‌دهند و در صورت عدم تمایل بازنشسته می‌گردند.

ج) پرسنلی که خسارت وارده بر عضو یا اعضای آنان و یا میزان کارایی از دست رفته ایشان در حدی باشد که امکان ادامه خدمت را از آنان سلب نماید و پرسنلی که بیش از یک سال بستری باشند بازنشسته می‌گردند».

از این رو جانبازان موضوع این ماده یا به خدمت خود ادامه می‌دهند و یا در قالب بازنشستگی از خدمت خارج می‌شوند که تکلیف برای هر دو حالت از جانبازی مشخص شده است. حال مشاهده می‌شود که ماده (۱۲۱) قانون استخدامی سپاه نیز

نظیر ماده (۱۰۸) قانون ارتش می‌باشد که به بیان تعریفی از جانبازان مشمول این قانون و وضعیت خدمتی آنها از لحاظ اشتغال پرداخته است. به موجب این ماده «پرسنلی که یک یا چند عضو خود را و یا بخشی از آن را برای همیشه از دست دهند یا بیش از یک سال به منظور درمان بستری گردند، یا به علت فقدان سلامتی، تمام یا بخشی از توان خود را از دست بدهند و تا یک سال کارایی خود را به دست نیاورند، چنانچه به سبب یکی از موارد مذکور در ماده (۱۲۰) این قانون چنین وضعیتی برای آنان به وجود آمده باشد جانباز و در سایر موارد معلول نامیده شده و از نظر وضعیت خدمتی مشمول یکی از بندهای زیر خواهند شد:

الف) پرسنلی که خسارت وارده بر عضو یا اعضای آنان و یا میزان کارایی از دست رفته ایشان جزئی بوده و امکان ادامه خدمت بدون مشقت برای آنان وجود داشته باشد به خدمت ادامه خواهند داد.

ب) پرسنلی که خسارت وارده بر عضو یا اعضای آنان و یا میزان کارایی از دست رفته ایشان در حدی باشد که ادامه خدمت برای آنان توأم با مشقت باشد، لکن شخصاً مایل به ادامه خدمت باشند به خدمت ادامه می‌دهند و در صورت عدم تمایل تا یک سال منتسب و پس از آن بازنشسته می‌شوند.

ج) پرسنلی که خسارت وارده بر عضو یا اعضای آنان و یا میزان کارایی از دست رفته ایشان در حدی باشد که امکان ادامه خدمت را از آنان سلب نماید و پرسنلی که بیش از دو سال بستری باشند و نتوانند ادامه خدمت دهند بازنشسته می‌شوند».

بنابراین مشاهده می‌شود که از نظر قانون مقررات استخدامی سپاه نیز می‌توان جانبازان مشمول این قانون را از لحاظ وضعیت اشتغال به دو دسته شاغل و غیرشاغل تقسیم نمود و در این خصوص تفاوتی بین دو قانون مذکور وجود ندارد.

۳. به موجب ماده (۱۵۷) قانون ارتش میزان حقوق و وظیفه جانبازان موضوع بندهای «ب» و «ج» ماده (۱۰۸) یعنی آن دسته از جانبازانی که در حالت اشتغال به‌سر نمی‌برند، به‌شرح زیر تعیین شده است:

الف) در مورد کادر ثابت و پیمانی حقوقی معادل مجموع حقوق یک درجه یا رتبه بالاتر و آخرین مزایای شغلی که دریافت می‌داشته‌اند.

ب) در مورد محصلین، حقوقی معادل حقوق درجه یا رتبه‌ای که بعد از پایان دوره آموزشی به آن نائل می‌شدند با قدمتی معادل سابقه تحصیل.

ج) در مورد پرسنل وظیفه حقوقی معادل حقوق پرسنل کادر ثابت یک درجه بالاتر. بدون شک آن دسته از جانبازانی که در حالت اشتغال به‌سر می‌برند به‌دلیل حفظ حالت اشتغال از حقوق و مزایای مربوط به حالت اشتغال استفاده می‌کنند و مشمول دریافت حقوق وظیفه نخواهند بود. همچنین به‌موجب ماده (۱۰۹) قانون مزبور به تناسب آسیب وارده از یک ماه تا چهار سال ارشدیت برخوردار می‌گردند.

ماده (۱۷۵) قانون مقررات استخدامی سپاه نیز همانند ماده (۱۵۷) قانون ارتش میزان حقوق و وظیفه جانبازان موضوع بندهای «ب» و «ج» ماده (۱۲۱) این قانون یعنی آن دسته از جانبازانی که در حالت خروج از خدمت و یا بازنشستگی به‌سر می‌برند را به‌شرح ذیل تعیین نموده است:

الف) در مورد کادر ثابت و پیمانی و بسیجی ویژه، حقوق معادل مجموع حقوق ماهیانه یک درجه یا یک رتبه بالاتر و آخرین مزایای مستمر و مزایای شغلی که دریافت می‌داشته‌اند.

ب) در مورد محصلین، حقوق معادل ماهیانه درجه یا رتبه‌ای که بعد از پایان دوره آموزشی به آنان نائل می‌شوند با قدمتی معادل سابقه تحصیل به اضافه مزایای مستمر.

ج) در مورد پرسنل وظیفه و بسیجی فعال و عادی حقوقی معادل حقوق ماهیانه پرسنل کادر ثابت یک درجه بالاتر که حداقل آن معادل حقوق ماهیانه پرسنل کادر با درجه رزم‌آور سومی می‌باشد.

ملاحظه می‌گردد که ماده مزبور علاوه بر شمول کادر ثابت و پیمانی و بسیجی ویژه، پرسنل وظیفه و بسیجی فعال و عادی را نیز دربر می‌گیرد. در هر صورت حقوق هر کدام از این افراد مشخص شده است و مطابق ماده (۱۷۱) همین قانون باید حقوق وظیفه مذکور را از صندوق بازنشستگی سپاه دریافت دارند. بدون شک آن دسته از جانبازانی که کماکان در حالت اشتغال قرار دارند از حقوق و مزایای این حالت برخوردار خواهند بود، به علاوه آنکه به موجب ماده (۱۲۲) جانبازان به تناسب آسیب وارده به ازای هر درصد جانبازی بالاتر از ده درصد از یک ماه ارشدیت و حداکثر تا یک درجه برخوردار می‌گردند.

۴. ماده (۱۶۷) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مقرر داشته: «جانبازان و خانواده شهدا علاوه بر دریافت حقوق وظیفه و مستمری از نظر کلیه خدمات رفاهی و مزایای دیگر مانند سایر جانبازان و شهدا در سطح کشور، تحت پوشش بنیاد شهید

قرار می‌گیرند». از این رو به موجب این ماده آن دسته از جانبازان غیرشاغل که از صندوق بازنشستگی ارتش حقوق وظیفه دریافت می‌کنند و سابقاً به هر صورت جزء پرسنل ثابت، پیمانی و یا وظیفه ارتش بوده‌اند علاوه بر حقوق وظیفه‌ای که دریافت می‌دارند از نظر مزایای دیگر مانند سایر جانبازان در سطح کشور نظیر جانبازانی که در حالت اشتغال به سر می‌برند، تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار می‌گیرند.

حال آنکه ماده (۱۸۵) مقررات استخدامی سپاه نیز نظیر ماده (۱۶۷) قانون ارتش مقرر داشته «جانبازان و خانواده‌های شهدا علاوه بر دریافت حقوق مستمری و وظیفه، از نظر کلیه خدمات رفاهی و مزایای دیگر مانند سایر جانبازان و شهدا در سطح کشور تحت پوشش بنیاد جانبازان و بنیاد شهید قرار می‌گیرند».

۵. طبق ماده (۶) قانون مقررات استخدامی سپاه، پرسنل سپاه پاسداران احصا شده که به شرح ذیل می‌باشند، «پرسنل سپاه کسانی هستند که برابر شرایط و مقررات مندرج در این قانون و یا قانون خدمت وظیفه عمومی به خدمت پذیرفته می‌شوند و عبارتند از:

الف) کادر ثابت،

ب) وظیفه،

ج) پیمانی،

د) بسیجی.

افرادی که از طریق سپاه به جبهه‌ها اعزام شده‌اند بجز حالات مذکور ممکن است

از افراد داوطلب بوده، که البته بند «د» این قشر را شامل می‌شود، با این حال در ماده (۱۳) از این قانون نیز به صورت دقیق این گروه احصا شده و تحت عنوان بسیجی عادی باید در چارچوب موارد مندرج در مواد (۱۷۱) و (۱۲۱) قرار گرفته و از مزایای ماده (۱۷۵) و سایر بندها و مواد مرتبط برخوردار شوند. ماده (۱۳) چنین مقرر می‌دارد که:

«پرسنل بسیجی به افرادی اطلاق می‌شود که جهت تحقق ارتش بیست میلیونی تحت پوشش سپاه در می‌آیند و عبارتند از:

الف) بسیجی عادی: عموم اقتشار معتقد به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اهداف انقلاب اسلامی هستند که پس از گذراندن دوره آموزش عمومی به خدمت ارتش بیست میلیونی در آمده و سازماندهی می‌شوند.

ب) بسیجی فعال: آن دسته از بسیجیان عادی داوطلب هستند که واجد شرایط لازم بوده و پس از گذراندن دوره‌های آموزشی، سازماندهی شده و ضمن شرکت در برنامه‌های حفظ انسجام در انجام مأموریت‌های محوله با سپاه همکاری می‌کنند.

ج) بسیجی ویژه (پاسداران افتخاری): پرسنلی هستند که صلاحیت‌های یک پاسدار را دارا می‌باشند و پس از گذراندن آموزش‌های مطروحه در این قانون سازماندهی گردیده و متعهد می‌گردند تا به هنگام نیاز به‌طور تمام‌وقت در اختیار سپاه قرار گیرند».

۶. یکی از مهمترین علل پیدایش تبعیض در پرداخت حق و حقوق و مزایا میان مشمولین سپاه و ارتش وجود ماده (۱۹۰) از قانون مقررات استخدامی سپاه می‌باشد.

این ماده مقرر داشته «پرداخت حقوق ماهیانه مستمری‌بگیران شهدا وفقودین این قانون به عهده بنیاد شهید انقلاب اسلامی و پرداخت حقوق ماهیانه جانبازان غیرشاغل به عهده بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی می‌باشد». نکته قابل توجه آنکه اولاً با وجود این ماده جانبازان بسیجی و سربازان جانباز سپاهی دیگر نمی‌توانند مانند مشمولین مشابه خود در سایر نیروهای مسلح از مزایای دریافت دو حقوق بهره‌مند گردند و بنیاد پس از بررسی و تأیید وضعیت جانبازی فقط برای آنها حقوق حالت اشتغال را در نظر می‌گیرد. نکته دیگر آنکه بنیاد شهید و امور ایثارگران مدعی است که چرا در قانونی که ناظر بر سپاه است، برای آن بنیاد تکلیف ایجاد شده است؛ بنیاد درخصوص مشمولین خود مقررات خاص خود را دارد حال آنکه برخی از موارد استخدامی سپاه در قالب قوانین و مقررات آنها نمی‌گنجد و یا دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های متفاوتی دارند.

ازسوی دیگر و برطبق ماده (۱۹۰) پرداخت حقوق ماهیانه جانبازان غیرشاغل برعهده بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار گرفته شده حال آنکه در بررسی مواد (۱۲۱)، (۱۷۱) و (۱۷۵) و دیگر مواد قانونی مشخص گردید که جانبازان غیرشاغل نیز مانند سایر پرسنل باید حقوق و مزایای خود را از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دریافت کنند. این بررسی حاکی از آن است که ماده (۱۹۰) در تعارض با سایر مواد قانونی مرتبط با مشمولین فوق‌الذکر قرار دارد.

۷. درحالتی که آسیب و صدمات وارده در غیر موارد مذکور در ماده (۱۲۰) پیش آمده باشد، به‌موجب ماده (۱۲۱) فرد معلول محسوب شده و با احراز شرایط مندرج

در بندهای «ب» و «ج» ماده (۱۲۱) بازنشسته می‌شود و باید از حقوق و مزایای موضوع ماده (۱۷۱) بهره‌مند گردد. همچنین ظاهر و متن مواد مذکور از قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی صراحت و دلالت بر شمول ماده (۱۷۱) بر جانبازان بسیجی و سربازان جانباز سپاهی دارد و اگر تاکنون در بودجه صندوق بازنشستگی سپاه این مورد پیش‌بینی نمی‌شد، باید در نظر گرفته شود. از آنجا که این مقوله مستنبط از ظاهر قانون است و هنگام تصویب هم محل آن پیش‌بینی شده، لذا طرح به منزله افزایش هزینه عمومی موضوع اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی نمی‌باشد، چراکه علی‌القاعده هنگام تصویب محل تأمین آن در صندوق بازنشستگی سپاه دیده شده لکن تاکنون به آن ترتیب اثر داده نشده است.

نتیجه‌گیری

بر اساس ادعای برخی جانبازان بسیجی و سربازان جانباز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مبنی بر وجود تبعیض در دریافت حق و حقوق و مزایا با هم‌ردیفان خود در ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مقایسه دو قانون مشخص گردید که قواعدی مشابه در مورد جانبازان شاغل و غیرشاغل وضع شده است و هر دو قانون برای مشمولین مقرر داشته علاوه بر دریافت حقوق و مستمری، از نظر کلیه خدمات رفاهی و مزایای دیگر مانند سایر جانبازان در سطح کشور تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار گیرند. این مقایسه که به تفصیل به آن پرداخته شد، به صورت خلاصه به قرار ذیل می‌باشد:

جدول مقایسه مواد قانونی مرتبط با مشمولین طرح در نیروهای مسلح

ردیف	قانون مقررات استخدامی سپاه	قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران	میزان تطبیق	توضیحات
۱	ماده (۱۷۱)	ماده (۱۵۳)	هم‌عرض	بیان تعریفی از حقوق بازنشستگی، وظیفه و مستمری
۲	ماده (۱۲۱)	ماده (۱۰۸)	هم‌عرض	تیبیین وضعیت خدمت و اشتغال جانبازان شاغل و غیرشاغل
۳	ماده (۱۷۵)	ماده (۱۵۷)	هم‌عرض	میزان حقوق وظیفه جانبازان (که شامل بسیجیان و نیروهای وظیفه جانباز می‌گردد)
۴	ماده (۱۸۵)	ماده (۱۶۷)	هم‌عرض	شمول جانبازان شاغل و غیرشاغلی که از نیروهای نظامی حقوق دریافت کرده و می‌توانند تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران نیز قرار گیرند
۵	ماده (۶)	ماده (۲۱)	هم‌عرض	احصای کادر و پرسنل نیروهای مسلح
۶	ماده (۱۹۰)	-	تطابق ندارند	این ماده در تعارض با سایر مواد قانونی مرتبط با مشمولین سپاه مدنظر این طرح که عبارتند از: جانبازان بسیجی و سربازان جانباز، قرار دارد

در بررسی قانون مقررات استخدامی سپاه مشخص است که قانونگذار کلیه حق و حقوق و مزایا را برای جانبازان بسیجی و سربازان جانباز سپاهی در نظر داشته و هیچگونه خلأ قانونی احساس نمی‌گردد. همچنین در مقام مقایسه با قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران درمی‌یابیم که قانونگذار برای جانبازان تحت پوشش هر دو

قانون مزایای یکسانی را در نظر گرفته است و اگر تبعیضی وجود دارد می‌توان آن را از این منشأ تلقی نمود، که به دلیل موازی بودن دو ماده (۱۷۱) و ماده (۱۹۰) که پرداخت حقوق را به دو دستگاه مجزا محول کرده است، محلی برای استتکاف مجریان از پرداخت مستمری و حق و حقوق ناشی از جانبازی فراهم نموده است. از این گذشته پس از تصویب ماده واحده، به لحاظ حقوقی این ایراد وارد است که با وجود ماده (۱۷۱) که عیناً مطابق با ماده (۱۵۳) قانون ارتش می‌باشد، ارجاع به ماده قانونی خارج از قانون مقررات استخدامی سپاه درحالی که عین آن در قانون سپاه لحاظ شده، بی‌منطق است. همچنین تصویب این طرح می‌تواند موجب طرح ادعای اشخاص ذینفع برای کلیه سنوات ماضی (زائد بر بیست سال) در سال‌های آینده شود. ادعایی که هرگز نمی‌توان پاسخ قانع‌کننده برای آن پیدا نمود یا به دلیل بار مالی هنگفت نمی‌توان آن را مورد قبول قرار داد.

لذا پیشنهاد می‌گردد با توجه به کافی و الزام‌آور بودن مواد (۱۲۱)، (۱۷۱)، (۱۷۵) و (۱۰۸) در تحت پوشش قرار دادن مشمولین مذکور علاوه بر رد کلیات طرح حاضر، ماده (۱۹۰) از مواد قانونی مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز حذف گردد. با حذف این ماده مشمولان قادر خواهند بود علاوه بر حق و حقوق جانبازی که از دستگاه ذیربط دریافت می‌کنند، از تسهیلات و مزایای بنیاد شهید و امور ایثارگران همانند سایر جانبازان استفاده نمایند.

منابع و مآخذ

۱. قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱، مجلس شورای اسلامی.
۲. قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۶/۷/۱، مجلس شورای اسلامی.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۴۷۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۹۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»

نام دفتر: مطالعات اجتماعی

تهیه و تدوین: رضا مستمع

مدیر مطالعه: —

ناظر علمی: علی اخوان بهبهانی

مقتضی: کمیسیون اجتماعی

همکاران: سیدمجتبی حسینی پور اردکانی (دفتر مطالعات حقوقی)، یوسف ترابی

(دفتر مطالعات سیاسی)

همکاران خارج از مرکز: —

اظهارنظرکنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۱/۴/۱۱

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۱/۵/۷

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۵/۷